

2010 Dux: *verè conditionalia*, quia si particula *si*, significet tempus, & equivalat particula *quando*, votum est absolutum pro praefixo tempore, & reservatum: unde in hoc voto, *Vovo castitatem, si liberer à tempestate, ab infirmitate, &c.* si per particulam *si*, intendas tempus executionis voti, votum est absolutum, si autem intendas salutem, &c. pro conditione, votum est verè conditionalis. Ad quod dignoscendum, non potest aptior dari regula quam ex affectu voventis; si namque vovisti ex affectu ad materiam voti, particula, *si* aquivalet particula *quando*. Si vero vovisti ex affectu conditionis habenda, putat salutis, &c. ut regulariter contingere solet, est vera conditio.

2011 Item conditio, ut votum cadat à reservatione, debet esse voluntariè adjecta, quantum ejus amore, vel horrore, seu intuitu quis vovet: non sufficit, si sit naturaliter, aut ex juris dispositione insita. Unde votum castitatis ab impubere emissum, licet sit conditionatum, hac conditione; *Si pater consentiat*: post pubertatem non potest à Confessario dispensari, aut commutari, sed est reservatum, quamvis pater possit illud irritare. Hac ratione vota solemnia Religionis sunt reservata, quamvis includant tacitam conditionem, qua Papa possit illa relaxare, *juxta dicta num. 1961, & 1977. Gobat tom. 3. de voto num. 325. vid. a num. 1979.*

2012 Si quis voveat sub disjunctione duo reservata, castitatem videlicet, vel Religionem, neutrum commutari potest, quia utrumque est reservatum.

2013 Si quis voveat sub disjunctione duo vota, quorum unum est reservatum, alterum non reservatum, v. gr. castitatem, vel jejuniū, utrumque potest commutari; quia tunc propter illam libertatem, quam habet eligendi jejuniū, castitas non est absolute, & perfec-*tè* promissa: *v. n. 1835.*

2014 Facta tamen electione reservati, scilicet castitatis, omisso non reservato, nempe jejuniū, si partem reservatam elegisti per novum votum, erit reservatum: minimè, si absolutes elegisti sine novo voto: quia tunc electio illa non votum, sed simplex voluntas, & propositum eam partem servandi præ alia, adeoque votum illud tunc non est reservatum, sed remanet in sua natura, sic ut prius.

2015 Idem dic, si altera pars non reservata evadat impossibilis, v. gr. si vovens fiat impotens ad jejunandum; non enim tunc proindè altera pars, quæ est castitatis, evadet reservata; quia illa impotentia non ma-

tit voti substantiam, sub qua erat antea; per accidens namque est alteram partem eligi non posse.

QUÆRES I.

2016 An materia subrogata pro voto reservato sit reservata? vovit quis absolute castitatem: sed à Pontifice loco castitatis jejuniū impositum fuit: *An hoc jejuniū possit commutari?*

Esse reservatum, & incomutabile, tenent Canonistæ: quia subrogatum fortitur naturam ejus, cui subrogatur. Non esse reservatum, ac proinde commutari posse, imò & dispensari ab Episcopo, aut Regulibus, docent Theologi, Sanch. Castropol. & alli: quia materia reservata jam fuit à Pontifice in non reservatam translata, & fundamentum Canonistarum est verum in favorabilibus, non in odiosis.

QUÆRES II.

2017 Puella vovit B. Virginis perpetuam Virginitatem. An votum sit reservatum?

REsp. Si puella promisit Deo, votum est verum, & reservatum. Si non cogitat de Deo, vel si cogitavit, non cogitavit de promissione facienda Deo, sed solum habuit intentionem honorandi B. Virginem, & illi soli se obligare; votum non est reservatum, *Gobat tom. 3. de voto n. 21. & 327.* quia non est verum votum; verum namque votum est promissio facta Deo: & cultus latriæ; dictum autem votum est cultus hyperduliae: *v. n. 269.*

2018 At in dubio (ait Gobat) præsumendum est, professionem esse factam Deo, quia ita regulariter fit. Unde promissio facta alicui Sancto, non est propriè votum, nisi promittatur Deo, de impletido, quod Sancto promittitur. At quia vulgo, & secundum communem usum vocatur votum, cadit supra illud privilegium commutationis, dispensationis, &c.

De voto agunt Scotus *in 3. d. 39. q. un. litt. O.* in *dist. 37. qu. un. litt. A. d. 38. qu. un. litt. A. B.* C. Master, *disp. 11. q. 3. n. 59.* Bonac. *tom. 2. pag. 278.* Joan. la Crux *pag. 29.* Busemb. *lib. 3. tral. 2. cap. 3.* Mendo *in epit. verb. votum,* Aloza *ver. votum,* Cleric. *cap. 46.* Castropol. Tancr. Leander, Anton. à Spir. Sanct. & Fagnanus sèpè citatus.

exerceret, quæ simul constituant quantitatem notabilem temporis.

At non peccat mortaliter, qui est causa, ut plures successivè laborent, etiam si totum diem occupent, dummodò singuli per modicum tempus laboraverint, quia opus unius non continuatur mortaliter cum opere alterius: & sic sicut non peccant mortaliter operarii sic laborantes, ita nec dominus præcipiens sic eos laborare.

2027 A peccato excusat, 1. Consuetudo, sic sèpè excusantur barbitores, & in pluribus locis nundinæ. 2. Utilitas, nempe timor amittendi magnum lucrum. 3. Neces-*sitas*, sive communis, sive privata, propria, vel aliena, v. gr. si sine gravi incommodo, detrimento, aut periculo opus omitti non possit. 4. Pietas in Deum, ut Templum verrere, parietes paramentis ornare, minimè illis spoliare. Nec licet parietes fabricare, &c. nisi necessitas urgeat. Si causa sit dubia, petenda est dispensatio ab Episcopo: Cujus etiam licentia est petenda in causa necessitatis, si opus sit publicum.

2028 Hinc excusantur Pistori, Macellarii, pharmacopoli, Instauratores pontium, viarum, &c. que moram non parvuntur, Coquinarii, &c. Piscatores Thunnorum, &c. qui certo tantum anni tempore id possunt. Vindemiantores tempore vindemia. Sartores pro rebus necessariis in nuptiis, funeribus, &c. si aliter satisfacere non possint. Agricola, si laborent ad præcavendum damnum ob pluviam, aut tempus, quod prævident. Naucleri pendentes à ventis, Coltores calcis &c. & quoties opus incepit non potest sine damno interrupi. Servi, & servi coatti à dominis, ut laborent, qui tamē debent illos deferre, si frequenter contingat. Idem reficienes suas vestes, si aliis diebus non possint. Pauperes, & artifices, qui suam familiam alere non valeant, nisi laborent, si sine scandalo faciant. Communis.

2029 Ceterum pro nuptiis, & aliis causis, quorum executio est in libertate dominorum, omnino curare debent domini, ut vel executionem negotii post tot dies postponant, vel operariorum laborem per tot dies anticipent, quod sufficiunt, ut dies festivi mediæ vident, alioquin eos à peccato mortali non excuso; bene verò, si sine gravi incommodo nec postponere, nec ut suprà anticipare valent.

2030 Denique à mortali excusat parvitas materia: talis erit, si labor unam, aut duas horas non excedat.

2031 Licitum est docere, scribere, & transcribere etiam pro pretio, quia non sunt opera servilia, sed liberalia. Nec premium facit opus esse servile, si ex se tale non sit.

O 3 Sic-

Sicut è contra, non licet facere opus servile gratis, quia per hoc non cessat esse opus servile.

Plures inter liberalia comprehendunt pingere; non licet autem colores terere. Similiter licet characteres, seu typos componere, minimè tamen imprimere, quia componere magis exposcit applicationem mentis, quam exercitium corporis; unde non est servile, sed liberale opus; quod non solent efficere servi.

2032 Licitum est iter agere, jumenta duce-re, canere, sonare, quia servilia non sunt. Item ad vitandum otium, & recreationis gratia tici-tum est venari, accupari, pescari sicutem in flu-minibus, & mulieres acu pingere, aut alio modo manibus laborare, ne tota die otio va-cent, Mendo in Epit. verb. festi dies, num. 6. Item licet iter agentibus jumenta suppellectili-bus onusta ducere, & ferrariis lamas ferreas pedibus imponere ob necessitatem.

2033 Probabile est, dominum posse licite die festo injungere mancipio infideli opera servilia, etiam in sui commodum, sicut qui-libet potest ea injungere infantibus, & per-petuò amentibus, quia non subiiciuntur legi Ecclæsia; & eadem ratione licet potest domi-nus infideli ministrare carnes die Veneris. Cæ-terum puto standum esse sententia negativæ, si labor mancipii sit in commodum ipsius domini, quia tunc servus laborat ut instrumen-tum domini, adeòque moraliter domino opus servile imputatur. Diana p. 5. tract. 14. ref. 7. Famulos laborantes diebus festis jussu domini peccare, si absque gravi detimento recu-fare possint, vel eos deserere. Secùs, si gra-vi detimento paterentur, v. gr. quia alium non reperirent, cui infervirent: tenet Clericatus, cap. 5. n. 8. cum S. Ant. p. 2. tit. 9. cap. 7. §. ult.

2034 Licitum est advocato die festo infor-mare Judices in scriptis, & civibus conveni-re ad consilia, ac personas ad officia eligere, quia non sunt opera servilia, nec aliunde pro-hibita: v. prop. 52. ab Innoc. XI. damn.

2035 Ex Decl. S. Congr. Ritum 11. Martii 1690. Festum Annunciationis B. Virginis, si contingat feria 6. in Paræcœve, transfertur una cum præcepto & Officio ad feriam 2. post Dominicam in Albis; unde tunc, & non feria 6. tenentur fideles abstinere à servilibus, & audire sacram.

Ex Decl. ejusdem S. C. R. 13. Sept. 1692. si festum S. Joseph contingat feria 5. Majoris hebdomadae, Officium Sancti est transfe-rendum ad aliam diem juxta Rubricas, præcep-tum vero audiendi Missam, & vacandi ab

operibus servilibus, non est transferendum, sed servandum eadem feria 5. Adedque celebrandæ sunt Missæ privatæ ante celebratio-nem solita Missæ Conventualis.

Scotus in 3. d. 37. quest. un. litt. D. Mastrius disp. 11. qu. 4. num. 71. Bonac. tom. 2. pag. 327. Joan. la Crux pag. 47. Tamb. tom. 1. lib. 4. cap. 3. Leander tom. 3. tract. 1. Bufemb. lib. 3. tr. 3. dub. 1. Mendo, & Clericatus citati.

DE IV. PRÆCEPTO DECALOGI.

Honora Patrem tuum, & Matrem tuam.

2036 Filius, & subditi respectivè præstare tenentur parentibus, ac superioribus, amorem, reverentiam, & obedientiam, ita ut, si in his graviter deficiant, peccent mortaliter, & debeant in confessione circumstantiam aperire, quia contrahunt malitiam specie distinctam, nam peccant contra pietatem. Pietas est charitatis species, qua ab illa distinguitur per hoc, quod respiciat Pa-rentes, Patriam, & Consanguineos.

2037 Filius mortaliter contra amorem peccat; 1. Si parentibus signa odii ostendat. 2. Si mortem, aut grave malum illis exoptet. 3. Si necessitate corporali, aut spirituali urgente, possit, & non subveniat: v. n. 179. 4. Si cum sit hares, horum vota, legata, & testamenta non impletat.

2038 Contra reverentiam. 1. Si verbis contumeliosis, &c. graviter offendat. 2. Si eos eriam leviter percussias. Imò etiam si manum ad percussiendum deliberatè elevet. 3. Si Pauperes agno-sore nolis & dispiciat. Si vero ex justa causa nolis eos apud se habere, & solum exterius se nos-se dissimulet, modo de necessariis its provideat, à gravi peccato excusat; quia in tali casu parentes non sunt rationabiliter invitati. 4. Si in foro externo eriam de vero crimine accuset, excepto crimine heresis, prodictionis Patria, & con spirationis in Principem: v. tom. 2. n. 268.

2039 Contra obedientiam, si in iis, qua ad bonos mores, & gubernationis onus spellant, ubi res gravis est, sit inobediens. 2. Si contra expressam Parentis voluntatem ducat uxorem plane se indignam. 3. Si nupserit parentibus incon-suleis. Si ramen consuluit, illi vero denegaver-e, potest iis invitatis nubere, si sponsa sit se digna, nam in elezione sui status est sui juris. Bonac. & Bufemb.

2040 Filii puberes, minores tamen 25. annis ex jure communi sunt sub parentis potestate etiam si conjugati, & Sacerdotes. Jure tamen

Ca-

Castellæ, conjugati eximuntur post benedi-cionem Ecclesiæ.

In casu extremæ necessitatis, filius prius te-netur succurrere Patri, quam suis filii. Men-dib., v. Parentes, n. 5. quia plus illi debet.

PARENTES

2041 P Ræstare tenentur filii instructionem, seu educationem, bonum exemplum, correctionem, & alimenta, ita ut si graviter deficerint, peccent mortaliter, etiam si proles sit spuria.

2042 Mater tenetur prolem alere usque ad annum tertium. Deinde tenetur eam alere pater usque ad emancipationem, & do-tarem dare filia, etiam volenti Monasterium ingredi.

2043 Pater tenetur alimenta præstare filio secundum convenientiam status.

2044 Mater tenetur per triennium lactare filium naturalem, aut spurium. Quod si non possit, tenetur pater solvere expensas. Post triennium tenetur pater illi alimenta dare, etiam ex redditibus Ecclesiasticis, si alia bona non habeat, & filiam spuriam dotare. Si pater non valeat, obligatio cadit in matrem; & in hujus defectum, tenentur avi, & alii ascendentés, primo loco ascendentés patris, secundo loco ascendentés matri: si vero talis filius factus adulitus possit sibi consulere, & habeat unde sustentari, tunc non tenentur pa-rentes ad alimenta. Mendo cit: quia jus natu-ræ exposcit, ut necessitati provideatur; adeòque hac cessante, obligatio naturalis cessat.

2045 Et addit Mendo: si dubitetur, quisnam è duabus sit pater filii illegitimi, uterque tene-tur pro medietate eum alere; si unus nolit, alter non tenetur integræ alimenta præstare, quia filius non habet integrum jus contra illum. Si autem alter sit duxior, aut nobilior, enetur plus præstare, quam minus nobilis, aut dives, quia ex se divites, & nobiliores debent filiis præstan-tiora suppeditare alimenta.

2046 Parentes mortaliter peccant, si expo-nant filios hospitali, nisi eos alere non pos-sint, aut nisi adsit periculum infamia, aut gravis damni, si proles sit ex fornicatione, ut infra de Irreg. Natalium.

2047 Si pater, qui filium hospitali expo-suit ad vitandam infamiam, aut periculum damni, sit dives, utique non peccavit mor-taliter; sed difficultas est: An teneatur refi-ruere expensas alimenti Hospitali? Affirmant Sanch. & Azorius apud Tamb. tom. 1. libr. 5. cap. 3. §. . . . num. 4. & 5. & talem voluntate debere tenere animum, quando exponit. Proba-

bile putat Tamb. cit. cum Henriquez, & Di-caffilo quod non teneatur; idque ex presump-ta voluntate fundatorum, qui in Hospitalium crederentur cujuscumque generis necessaria-ribus voluisse consulere. Addit tamen Tamb. sententiam Laym. id posse presumi, si Hos-pitale sit dives, secus si pauper.

2048 Regulariter non tenerur mater adul-te-ra declarare, quod proles primogenita sit spuri-a; quia bona fortunæ, quibus proles legitima privaretur, cedunt bono famæ, quo mater pri-varetur; nam est altioris ordinis. Tum quia viro vivente, aut fratre, &c. imminaret inde grave damnum matri. Quod si imprudens ma-ter declararet prolem esse spuriam, non tene-retur proles ei fidem adhibere, quia cum talis declaratio repugnet naturali pietati maternæ, non videtur carere suspicione aversio-nis ab uno, & specialitatis cum alio v. n. 39.

2049 Conari autem debet mater damna le-gitimæ proli alio modo compensare, vel spuri-um suaviter inducendo, ut fiat Ecclesiasticus, si sit idoneus, vel de bonis propriis plus le-gitimæ proli distribuendo.

2050 Facilius à restitutione excusatur pater spuri; quia vel damnum ab adultera com-pensandum credit, vel quia raro potest cer-tò scire, prolem suam esse, & non alterius: v. num. 40.

LEGITIMA

2051 D Ebetur filiis legitimis, tam ex bo-nis patris, quam ex bonis matris. Et è converso, filii, si carent descendantibus, debent legitimam ascendentibus, nempe pa-tri, aut matri, si adsint, quæ non debetur nisi post obitum. Legitima, jure Cæsareo, si filii sint quatuor, aut pauciores, est tercia pars bonorum (deductis ære alieno, & expensis pro funere) æqualiter dividenda; si vero sint quinque, aut plures, est media pars bonorum: de aliis autem partibus extra legitimam parentis potest disponere ad sui placitum; pro quo sunt duo carmina.

Quatuor, aut infra, dant natis jura trien-niæ 5. videlicet tertiam partem.

Semissim vero dant natis quinque, vel ultra, videlicet dimidiā partem.

2052 Hic autem est sermo de bonis liberis ab ipsis nempe parentibus acquisitis, minimè de bonis vinculatis, ab Avis scilicet, aut Pro-avis in testamento relictis cum vinculo, ut ta-li; vel tali forma, & conditione successi-ve transeant ad hæredes: de his namque hæredes non possunt in testamento disponere ad sui li-bitum, sed juxta vinculorum formam.

2053 Legitima non debet accipi a toto cumulo hereditatis, si si debitibus gravata; sed accipi debet ex eo, quod superest, deductis ære alieno, & expensis funeralis. Bonac. tom. 2. pag. 296. n. 5. Constat ex ejus definitione; legitima enim definitur; *Portio quadam accepta à tota hereditate, deductis prius ære alieno, & expensis funeralis.*

Vota autem realia, & legata à testatore reliqua, sunt quidem ab herede solvenda, at non prius deducenda; prius enim ex toto cumulo hereditatis (solo ære alieno, aut expensis funeralis prius deductis) est accipienda legitima. Ratio disparitatis est; quia vota, & legata oriuntur ex liberali dispositione defuncti, quæ nocere non debet heredi necessario; debita, verò oriuntur ex iustitia commutativa, quæ nocet heredi; nam nemo potest ex bonis alienis ditari; debita autem sunt bona aliena, adèque nocent heredi: v. à num. 2839.

2054 Testator non tenetur dare legitimam filia jam dotatæ. Molina tom. 1. de justitia, tr. 2. disc. 177. pag. 678. quia dos æquiperatur legitimæ. Imò nullam actionem habet filia dotata in officium testamenti, solum petere potest complementum legitimæ ab heredibus, vel legatariis; si dos fuerit ea minor.

2055 Plures sunt casus, in quibus pater potest filias exheredare. 1. Ob ingratitudinem, si gravem injuriam intulit patrì, vel ejus vita insidiatus sit, aut manus injecerit. 2. Si novercam, hoc est uxorem patris carnaliter cognovit. 3. Si cum gravi dispendio parentum bona dilapidavit. 4. Si testamentum à parente condi impedierit. 5. Si patri in carcere detento succurrere negavit fidejubendo. 6. Si patrem accuset: ut inn. 1083. 7. Si filia ante annum 25. vitam egerit luxuriosam. Quæ & similes cause valent, quando filii alii unde supereft, unde vivant: alioquin pater tenetur necessaria alimenta præstare. Com. Scot. in 3. d. 19. q. un. litr. C. in 4. d. 6. q. 10. litr. E. dist. 15. q. 2. litr. I. KK. Mastrius in Theol. mor. disc. 15. q. 5. Bonac. tom. 2. Joan. la Crux, Tamb. tom. 1. lib. 5. cap. 2. Busemb. l. 3. tratt. 3. cap. 2. Clericatus, cap. 49. Mendo cit.

F R A T E R

2056 Dives tenetur alere fratres, aut sorores pauperes, etiam si sint uterini. Item tenetur sorores dotare, si non sint à Patre dotata, Molina de just. tom. 3. disc. 224. Surdus de alim. tit. 1. q. 25. n. 9. & fratri decedenti ab intentio illi succedunt. Rot. part. 19 rec. dec. 38. n. 1. 4. Clericatus cap. 51.

O B E D I E N T I A

2057 **E**s virtus moralis inclinans ad implementum Superioris imperium.

2058 Virtute voti obedientia tenetur Religiosus Superiori obedire quoad omnia, quæ præcipit secundum Regulas, & constitutiones Ordinis, sive directè, & explicitè, sive indirectè, & implicitè.

2059 Ea dicuntur indirectè, & implicitè: Regula contineri, quæ sunt valde necessaria, sine quibus Regula commodè observari non potest. Adeòque non potest Superior quasvis corporis macerationes præcipere, quamvis ad pleniorum Regulæ observationem ordinentur. Busemb. lib. 4. cap. 1. dub. 4.

2060 Hinc non tenetur subditus obedire in iis, quæ sunt contra Regulam; nisi Superior sit talis, qui possit in ea dispensare, & causa legitima adsit.

2061 Nec in iis, quæ sunt supra, seu præter Regulam, ut essent notabiles macerationes, nisi præcipiantur in poenam culpæ, aut delicti; tunc namque tenetur subditos obedire.

2062 Et subdit Busemb. cit. Nec refert, quod Regula jubeant in omnibus obedire; id enim non de obligatione voti, sed obedientia perfectione intelligitur. Ita Suarez, Sanch. 6. Mor. c. 2. & Layman.

2063 Si Superior in iis, quæ præcipere potest, præcipiat: *In virtute sancte obedientie.* In virtute Spiritus Sancti: *In nomine Jesu Christi,* aut simili forma, tenetur subditus sub mortali obedire, quia intendit obligare quantum potest. Sub veniali, vel nullo, si alia forma utatur. Busemb. cit.

2064 Caveat tamen Superior, ne sit levis in præcipiendo in virtute sancte obedientie, quia hoc est præceptum formale obedientia, & Superioris gladius, qui non nisi raro, ex gravissima causa, & eximia prudentia, est evaginandus, juxta dicenda de casuum reservatione, & excommunicationis fulminatione.

2065 Nec peccat non obediendo, si rationabiliter credat Superiori non fuisse præceptum, si veritatem scivisset: Alarius n. 20.

2066 In dubio, an res, quæ præcipitur, sit licita, vel an adsit iusta causa præcipendi, subditus obedire tenetur. Alarius pag. 328. n. 25. Busemb. cit. Quia Superior est in possessione præcipendi; & nemo est spoliandus jure certe per superveniens dubium.

2067 Non tenetur tamen obedire, si prudenter timeat grave malum, aut damnum ex impletione præcepti oriturum, Alarius n. 19. Busemb. cit. quia in dubio favendum est ei, de cuius damno agitur.

Omnia

De V. Præcepto Decalogi.

Omnino vide dicenda in peccato mortali, corporis Dominus. Hinc peccaret mortaliter, qui se ipsum castraret ad tentationes scandas.

REGULA S. P. DOMINICI

2068 **N**ec Fratres, nec Sorores obligari sub culpa mortali, aut veniali, sed solum ad poenam: nisi propter præceptum, aut contemptum. Constat ex initio Const. & docet D. Th. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 1. Fagnani. lib. 3. c. Explicari 3. de observ. jejuni. pag. 618.

2069 Poena solet esse in ipsa constitutione taxata, ita ut transgressor debeat ex se poenam implere; & tunc, si non impletat, neque veniam alter peccat; quia non tenetur sub culpa. Si verò ea poena præcipiatur à Superiori speciali præcepto, tunc non implens, culpa non caret: quia tunc præceptum est ab homine, & subditus ex voto tenetur Superiori obedire; nam poena illa (ut supponitur) est explicitè, aut implicitè in Regula, v. n. 2057.

2070 Contemptus habetur, quando quis agit contra Regulam, in quantum renuit subjici ordinationi Regulae. D. Thomas. 2. 2. q. 186. ad 3.

2071 Non erit autem contemptus, si contra Regulam agat ex concupiscentia, ira, aut alia passione, etiam si frequenter; frequentia enim non importat formaliter contemptum, sed solum dispositivè, in quantum, qui frequenter contra legem agit, disponitur, ut tandem contra legem agat, reuens legi subjici, juxta illud Prover. 18. *Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit;* & tunc est contemptus formalis. Prologus Constit. Ordin. Præd. Lit. N. Vide infra, de contemptu formalis.

De Regula Clarissarum infia, cum de jejunio.

De voto obedientia, fusè agunt Donatus tom. 3. tr. 17. & Pelliz. de Monialib. c. 4. & 10.

DE V. PRÆCEPTO
DECALOGI.

Non occides.

2072 **H**omicidium est iusta hominis occiso. Eodem præcepto prohibetur mutilatio: *Qua est membra amputatio, & omnis lesio corporis.*

HOMICIDIUM SUI IPSIUS.

2073 **N**eminis licet directè se ipsum occidere, aut mutilare; quia solus Deus est nostra vita, ac membrorum nostri

Imò peccant mortaliter, qui filios etiam consentientes castrant; ut sint apti cantui. Carmuel in theol. fund. à num. 163. Hos verò à peccato excusant plures Doct. Famb. lib. 6. §. r. Mastrius dis. 16. num. 16. Quia in horum castratione habetur utilitas; nam inde sunt sonori cantores pro servitu Reipublicæ & Ecclesiæ ad divinas laudes, quæ utilitas compensat documentum illud corporis, & aquivalet necessitatibus, unde sicut pro necessitate corporis licetum est membrum absindere, ita pro praefata utilitate, castrare. Adde in praxi hos in toto Orbe Christiano permitti.

2074 Non licet damnato ad mortem per sumptionem veneni, illud sponte sua anticipato tempore sumere. Mendo ver. Homicidium, quia esset homicidium directum, & positivum sui ipsius.

2075 Homicidium negativum, seu indirectum sui ipsius, tunc habetur, quando quis aliquid facit, vel omittit, ex quo mors sequitur.

2076 At non licet morti se exponere ob viam alterius privati, in quo non reluceat ratio publici boni, nisi sit amicus ita charus, quod censeatur (ut vulgo dicitur) alter ego; quia ordo charitatis a se incipit. Et multo minus licet pro ejus bonis servandis.

2077 In nullo autem casu licet vitam spiritualis animæ periculo exponere.

2078 Damnato ad mortem non licet sinere se mori ex inedia. Mendo cit.

2079 Licet autem se exponere periculo remoto, ubi est spes evadendi; sic licet se longæ navigationi committere. Item licet se discretis macerationibus, & jejunis affligere, quamvis prævideat mortem anticipari. Mendo cit. quia est cooperatio valde indirecta, & remota. Non licet autem ita indiscretè se macerare, ut adsit periculum proximum mortis, aut amissionis salutis.

2080 Aliando licet aliquam causam posse, ex qua indirectè sequatur mors; & sic 1. licet tempore pestis infectis servire cum certo vita periculo, quia directè intenditur botum publicum: 2. ad vitandum incendium se ex alto præcipitem dare; quia hic directè intendit vitare mortem diriorem.